

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินผลเรื่องประเมินผล โครงการฟื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณีข้าวของคนอีสานสู่เด็กและเยาวชน เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของโครงการว่า บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด โดยประเมินจากข้อคิดเห็นของผู้ดำเนินโครงการจากประชาชน ข้าราชการครู เด็กนักเรียนและเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายในภาพรวม วิธีการดำเนินการวิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยแบบแบ่งกลุ่มวิธีการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างประชากรที่นำมาใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มเด็กและเยาวชนรักวัฒนธรรม ที่โรงเรียนบ้านเวงเหล่าแก่น้อย หมู่บ้านเวงเหล่า หมู่บ้านแก่น้อย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งประกอบด้วยตำแหน่งต่าง ๆ ในโครงการ คือประธานและคณะกรรมการผู้ประสานงานโครงการ สมาชิกของโครงการ คณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ คณะวิทยากร คณะกรรมการองค์การแพนประเทศไทย คณะกรรมการสนับสนุนโครงการ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านเวงเหล่าแก่น้อย จำนวนทั้งหมด 218 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ตำแหน่ง	จำนวน /คน
ประธาน/คณะกรรมการของโครงการฝ่ายต่าง ๆ	15
สมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการ	143
คณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ	12
คณะวิทยากรฝึกสอน	8
คณะกรรมการที่ปรึกษาองค์การแพดณประเทศไทย	3
คณะกรรมการสนับสนุนโครงการ	31
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านเวงเหล่าแก่น้อย	6
รวม	218

รูปแบบการประเมิน

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดเป้าหมายสิ่งที่จะประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และแหล่งข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและแหล่งข้อมูล

รายการประเมิน	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
1. บริบทและสภาวะแวดล้อม ของโครงการ	แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม	ประธานและคณะกรรมการผู้ประสานงาน โครงการ สมาชิกโครงการ คณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ คณะวิทยากร คณะกรรมการองค์การแพศนประเทศไทย คณะกรรมการสนับสนุนโครงการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านเวงเหล่าแก่น้อย
1.1 ความต้องการของชุมชน	แบบสอบถาม	สมาชิกโครงการ
1.2 นโยบายโครงการ		คณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ คณะวิทยากร
1.3 สภาพเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรมของชุมชน		คณะกรรมการองค์การแพศนประเทศไทย
1.4 ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน		คณะกรรมการสนับสนุนโครงการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านเวงเหล่าแก่น้อย
1.5 ความรู้ก่อนเข้าร่วมโครงการ		โรงเรียนบ้านเวงเหล่าแก่น้อย
2. ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ		
2.1 งบประมาณ	แบบสำรวจ	ประธานและคณะกรรมการผู้ประสานงาน โครงการ
2.2 วัสดุ อุปกรณ์	แบบสัมภาษณ์	โครงการ
2.3 การฝึกอบรม	แบบสอบถาม	สมาชิกของโครงการ คณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ คณะวิทยากร คณะกรรมการองค์การแพศนประเทศไทย คณะกรรมการสนับสนุนโครงการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านเวงเหล่าแก่น้อย
2.4 แรงงาน		คณะกรรมการองค์การแพศนประเทศไทย คณะกรรมการสนับสนุนโครงการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านเวงเหล่าแก่น้อย
3. กระบวนการดำเนินงาน	แบบสำรวจ	ประธานคณะกรรมการผู้ประสานงาน
4 ขั้นตอน	แบบสัมภาษณ์	โครงการ
3.1 ดำรงสภาพปัญหาและ ความต้องการ	แบบสอบถาม	สมาชิกของโครงการ คณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการประเมิน	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
<p>3.2 การวางแผน ออกแบบ กิจกรรมและอาคารสถานที่ ที่ใช้ปฏิบัติกิจกรรม</p> <p>3.3 การดำเนินการ</p> <p>3.3.1 การประชุมผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับ โครงการ</p> <p>3.3.2 การสั่งการหรือ ออกคำสั่ง</p> <p>3.3.3 การมอบหมายงาน</p> <p>3.3.4 การประสานงาน</p> <p>3.3.5 การสร้างเครือข่าย การทำงาน</p> <p>3.3.6 การดำเนินการจัดกิจกรรม การปฏิบัติงาน</p> <p>3.3.7 การจัดกิจกรรม การเรียนรู้</p> <p>3.3.8 ปฏิทินปฏิบัติงาน</p> <p>3.3.9 บันทึกการปฏิบัติงาน</p> <p>3.3.10 การประชาสัมพันธ์</p> <p>3.4 การประเมิน ปรับปรุง และ พัฒนา</p>	<p>แบบสำรวจ</p> <p>แบบสัมภาษณ์</p> <p>แบบสอบถาม</p>	<p>คณะวิทยากร</p> <p>คณะกรรมการองค์การแพนประเทศไทย</p> <p>คณะกรรมการสนับสนุนโครงการ</p> <p>คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>โรงเรียนบ้านเวงเหล่าแก่น้อย</p>
<p>4. ผลผลิตของโครงการ</p> <p>4.1 ความรู้ความเข้าใจ</p> <p>4.2 ผลการปฏิบัติ</p> <p>4.3 ทักษะคติที่เกิดจาก ผลการปฏิบัติ</p>	<p>แบบสำรวจ</p> <p>แบบสัมภาษณ์</p> <p>แบบสอบถาม</p>	<p>สมาชิกของโครงการ</p>

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1.1 แบบสำรวจ ใช้สำรวจสภาพทั่วไปของชุมชน และสถานะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างเป็นข้อมูลเบื้องต้น

2.1.2 แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เป็นการไปค้นหาความจริงจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์หรือผู้ให้สัมภาษณ์ตอบออกมา แล้วจะช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเจตคติ ความคิดเห็น ฯลฯ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

(Semi-structured interview) ในการสัมภาษณ์แบบนี้มีหัวข้อของข้อมูลที่ต้องการระบุไว้ เพื่อให้ผู้สัมภาษณ์ตั้งคำถามแต่ละข้อเอาเอง อุปกรณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ เทปบันทึกเสียงและกล้องสำหรับบันทึกภาพที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามโครงการ

2.1.3 แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้สอบถามเพื่อประเมินโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีข้าวของคนอีสานสู่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ดำเนินโครงการ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบริบททั่วไป ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการดำเนินงาน ประเมินผลผลิต แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

2.1.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ วัฒนธรรมประเพณีข้าวของคนอีสาน ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ วัฒนธรรมประเพณีของคนอีสานก่อนและหลังจากเข้าโครงการ ซึ่งเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ (Multiple choice) 4 ตัวเลือก

2.1.5 แบบวัดทัศนคติ

2.1.6 แบบทดสอบทักษะการปฏิบัติ

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือขึ้น โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 ศึกษา ทบทวน และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีข้าวของคนอีสานสู่เด็กและเยาวชนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ และเอกสารประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมข้าว

ของคนอีสานจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2.2.2 วิเคราะห์การประเมินโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีข้าวของคนอีสานสู่เยาวชน ได้แก่ การประเมินด้านบริบท การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น การประเมินด้านกระบวนการ การประเมินด้านการผลิต หลังจากนั้นนำมาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีการสร้างเครื่องมือชนิดต่าง ๆ ดังนี้

1) สร้างแบบสำรวจ โดยยึดหลักแบบชิปโมเดล คือ การประเมินด้านบริบท และสภาวะแวดล้อม การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า การประเมินด้านกระบวนการ การประเมินด้านการผลิต

2) สร้างแบบสัมภาษณ์โดยยึดหลักการประเมินแบบชิปโมเดล คือ การประเมินด้านบริบท การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น การประเมินด้านกระบวนการ การประเมินด้านการผลิต ซึ่งประกอบไปด้วย แบบสอบถาม แบบทดสอบความรู้ แบบวัดทัศนคติ แบบวัดทักษะการปฏิบัติ

2.3 วิธีการสร้างเครื่องมือ ได้แก่วิธีการสร้างเครื่องมือ

2.3.1 ศึกษาหลักเกณฑ์วิธีสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้ คือ แบบสำรวจรายการเป็นแบบสำรวจรายการ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบบทดสอบความรู้ก่อน – หลังเข้าร่วมโครงการ เป็นแบบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก แบบวัดทัศนคติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมดำเนินงานของโครงการ และเครื่องมือแบบวัดทักษะการปฏิบัติ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 65)

2.3.2 นำเครื่องมือที่สร้างจากข้อที่ 1 ทั้งหมดเสนอประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อแก้ไขตรวจสอบ เสนอแนะ ปรับปรุงเครื่องมือ

2.3.3 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจากการเสนอแนะของประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์แล้วนำมาเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงเครื่องมืออีกครั้งหนึ่ง ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1) นายพีระพงษ์ พลเวียงธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8 สถาบันราชภัฏมหาสารคาม

2) นางสาวประสพสุข ฤทธิเดช อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านนาคเขียน ตำแหน่งวิชาการกลุ่มโรงเรียนโคกก่อหนองโน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

3) นายสุเมร ปัดธานี ศึกษาพิเศษก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

2.3.4 นำเครื่องมือที่สร้างทั้ง 4 ชุด จากข้อที่ 1 เสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง แล้วนำเครื่องมือทั้งหมดมาตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือ

2.4 วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ มีดังต่อไปนี้

2.4.1 เครื่องมือที่เป็นแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ข้อสอบวัดคุณภาพความรู้ แบบวัดทัศนคติและแบบทดสอบการประเมิน นำมาหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยให้คณะกรรมการควบคุมและผู้เชี่ยวชาญพัฒนาความสอดคล้องระหว่างเครื่องมือชุดต่างๆ กับสิ่งที่ต้องการวัด

2.4.2 เครื่องมือที่เป็นมาตราประมาณค่า ได้แก่ แบบทดสอบและแบบวัดทัศนคติ ผู้วิจัยจะนำไปใช้กับผู้เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีข้าวของคนอีสาน ที่ทำการอยู่ในโรงเรียนบ้านเวงเหล่าแก่น้อย จำนวน 40 คน แล้วนำไปหาค่าดังนี้

- 1) หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค
- 2) หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ t-test

2.4.3 เครื่องมือที่เป็นข้อสอบเลือกตอบ ผู้วิจัยจะนำไปทดลองใช้พร้อมกับการดำเนินการตามขั้นตอนในข้อ 2 แล้วนำมาหาค่าดังนี้

- 1) ค่าความยากง่ายในแต่ละข้อคำถาม
- 2) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
- 3) ค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบ (Reliability) ผู้วิจัยใช้สูตรของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kooderichardson)

2.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.5.1 ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ถึงสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม และเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2.5.2 ผู้วิจัยจะเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามและในภาคสนามใช้แบบสำรวจ และแบบสัมภาษณ์ไปพร้อมๆ กัน และก่อนที่จะเริ่มโครงการก็

เก็บข้อมูลจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมของชาวอีสาน และเก็บอีกครั้งหลังจากสิ้นสุดโครงการ

3. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ครั้งนี้มีข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการบรรยายแบบพรรณนา

3.2 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยความถี่ ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 ข้อมูลเชิงปริมาณที่มีการทดสอบ สมมุติฐาน เปรียบเทียบผลการฝึกอบรมตามโครงการ ได้แก่ คะแนนความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับคนอีสานสู่เด็กและเยาวชน คะแนนทัศนคติเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพิธีข้าวของคนอีสานสู่เด็กและเยาวชนและคะแนนทักษะการปฏิบัติ จะทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนการอบรมกับคะแนนหลังการอบรม โดยใช้สถิติ t-test